

OPENING REMARKS BY YB DATO' SRI AZALINA OTHMAN SAID
INTERNATIONAL ARBITRATION COLLOQUIUM 2023

Assalamualaikum dan Selamat Pagi.

1. Sekali lagi, saya dengan sukacitanya ingin mengalu-alukan kehadiran anda semua ke Siri Kedua Kolokium Penyelesaian Pertikaian Antarabangsa 2023 dengan tema “Kedaulatan Negara dan Kekebalan dalam Penyelesaian Pertikaian Komersial di Sabah.

Terlebih dahulu saya ingin memohon maaf kerana tidak dapat hadir secara fizikal di Kolokium Edisi Sabah kerana saya sedang menghadiri Mesyuarat Khas Menteri-Menteri Keadilan ASEAN-Jepun dan Menteri-Menteri Keadilan ASEAN-G7 di Jepun. Saya juga sebenarnya sedang menghadiri mesyuarat dua hala dengan rakan sejawat luar negara. Bagaimanapun, adalah penting bahawa Kolokium ini berlangsung seperti yang dirancang, terutama setelah keputusan Mahkamah Rayuan Hague yang menyebelahi Malaysia pada 27 Jun 2023 dan sebelum Kolokium seterusnya di London, United Kingdom.

3. Saya ingin mengucapkan penghargaan kepada Yang Amat Berhormat Dato' Seri Anwar bin Ibrahim, Perdana Menteri

Malaysia, atas sokongan dan kepercayaan teguh beliau dalam usaha berterusan kita dalam memastikan kepentingan Malaysia, kekebalan kedaulatan dilindungi pada setiap masa. Saya juga ingin mengambil kesempatan ini untuk merakamkan penghargaan dan terima kasih kepada Yang Amat Berhormat Datuk Seri Panglima Haji Hajiji bin Noor, Ketua Menteri Sabah, yang hadir bagi menyampaikan ucap tama kunci dan merasmikan Kolokium kita pada hari ini.

4. Saya ingin mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan tahniah kepada Bahagian Hal Ehwal Undang-Undang, Jabatan Perdana Menteri (BHEUU, JPM), Pusat Penyelesaian Pertikaian Antarabangsa Asia (AIAC), Institut Penyelidikan Pembangunan Sabah (IDS), dan Persatuan Undang-Undang Sabah (SLS) atas usaha dan komitmen yang terpuji dalam menjayakan Kolokium ini. Saya juga ingin mengucapkan rasa terima kasih kepada semua panelis dan moderator di atas penyertaan dan komitmen tidak berbelah bahagi mereka untuk berkongsi kepakaran dan pengetahuan dengan kita semua dalam Kolokium ini.

Hadirin yang dihormati sekalian,

5. Daripada sudut perundangan, saya ingin menegaskan bahawa prosiding penyelesaian pertikaian, secara keseluruhannya adalah tidak sah kerana ketiadaan hasrat antara pihak-pihak yang berkontrak untuk menyelesaikan pertikaian mereka melalui timbang tara dalam Perjanjian 1878. Adalah jelas bahawa Perjanjian 1878, hanya merupakan peruntukan penyelesaian pertikaian yang menandakan persetujuan bersama pihak-pihak untuk melantik pihak ketiga bebas untuk menyelesaikan sebarang pertikaian dan perbezaan.

6. Seperti yang kita maklum, proses timbang tara, seperti mekanisme penyelesaian pertikaian alternatif yang lain, memerlukan persetujuan yang tegas, nyata, dan bersama-sama antara kedua-dua pihak berkontrak untuk menggunakannya. Walaupun begitu, tidak ada dalam Perjanjian 1878 yang menunjukkan niat pihak-pihak untuk memilih timbang tara sebagai mekanisme penyelesaian pertikaian yang diutamakan. Oleh itu, dengan ketiadaan perjanjian timbang tara prasyarat, permulaan prosiding timbang tara yang didakwa oleh Pemohon adalah jelas tidak mempunyai asas.

Hadirin yang saya hormati sekalian,

7. Saya ingin menegaskan bahawa Kerajaan Malaysia tidak pernah, dalam apa jua keadaan sekali pun, menolak imuniti kedaulatannya dalam prosiding timbang tara yang didakwa ini. Tiada negara harus tunduk kepada bidangkuasa mahkamah negara lain. Ini adalah prinsip lazim yang diiktiraf di bawah undang-undang antarabangsa.

8. Kerajaan Malaysia secara konsisten telah mengemukakan bantahan pada masa yang tepat terhadap percubaan secara jelas Pemohon dalam “forum shopping,” menggunakan bidangkuasa penimbang tara, meneruskan prosiding timbang tara walaupun ia bertentangan dengan perintah Mahkamah Sepanyol mengenai perpindahan tempat timbang tara yang belum pernah terjadi sebelum ini, serta penyampaian Penganugerahan Akhir yang didakwa.

9. Kes sembrono ini yang ditaja oleh pihak pemberi pinjaman litigasi antarabangsa, Therium, telah menimbulkan beberapa kebimbangan terutamanya berkenaan dengan keperluan untuk menegakkan kelakuan etika, integriti, profesionalisme, dan amalan baik oleh penimbang tara yang merupakan asas kepada proses timbang tara yang sah. Ini adalah asas untuk mengekalkan keyakinan pihak-pihak yang memilih penimbang tara untuk menyelesaikan pertikaian mereka, jika tidak, ia boleh merosakkan keseluruhan sistem timbang tara.

Hadirin yang dihormati sekalian,

10. Pada 6 Jun 2023, Kerajaan Malaysia memperoleh kemenangan bersejarah dalam pertikaian undang-undang berterusan dengan Pemohon di mana Mahkamah Rayuan Paris mendapati bahawa penimbang tara secara salah mengekalkan bidangkuasanya. Keputusan ini telah mengukuhkan kedudukan dan keyakinan yang besar kepada pendirian tegas Malaysia dalam perkara ini.

11. Yang lebih penting, keputusan bersejarah terkini oleh Mahkamah Rayuan The Hague pada 27 Jun 2023 adalah keputusan pertama yang menolak percubaan Pemohon untuk mengiktiraf dan menjalankan Penganugerahan Akhir yang didakwa. Keputusan ini diambil dengan jelas berdasarkan 3 asas berikut:

(i) Tidak ada Penganugerah Akhir yang dapat diberikan secara sah disebabkan oleh pembatalan pelantikan Dr. Gonzalo Stampa sebagai penimbang tara oleh Mahkamah Sepanyol yang melantik beliau;

(ii) Tidak ada perjanjian timbang tara yang sah; dan

(iii) Penangguhan luar biasa penguatkuasaan Penganugerahan Akhir yang didakwa di Paris turut menjadikan ianya sebagai palsu dan tidak dapat diiktiraf dan dilaksanakan di Belanda.

12. Keputusan Mahkamah Rayuan The Hague adalah selaras dengan perbincangan dan penemuan pakar yang disampaikan semasa siri pertama Kolokium yang diadakan di Kuala Lumpur pada 9 Mei 2023. Diharapkan kejayaan yang diperoleh melalui

keputusan Mahkamah Rayuan The Hague ini akan menyumbang kepada kejayaan-kejayaan berikutnya dalam prosiding berterusan yang dilancarkan oleh Kerajaan untuk menentang pengiktirafan dan pelaksanaan Penganugerahan Akhir di bidang kuasa lain, termasuk di Luxembourg.

Hadirin yang dihormati sekalian,

13. Dr. Gonzalo Stampa kini telah didakwa di Sepanyol atas tuduhan menghina mahkamah dan "amalan profesional tidak berkelayakan" berikutan pengabaian secara ketara dan jelas beliau terhadap perintah dikeluarkan Mahkamah Madrid yang membatalkan pelantikannya sebagai penimbang tara dalam prosiding ini. Mahkamah Siasatan Jenayah telah memutuskan untuk meneruskan peringkat perbicaraan lisan terhadap penimbang tara yang melanggar undang-undang itu, Dr. Gonzalo Stampa, yang akan dibicarakan di Mahkamah Jenayah Madrid.

14. Kita harus maklum dengan kemenangan yang diperolehi Kerajaan Malaysia akan terus komited dalam memperjuangkan hak kedaulatan Malaysia dan dalam memastikan Penganugerahan Akhir dibatalkan oleh Mahkamah Rayuan Paris. Kita semua boleh

berpegang kepada keyakinan bahawa kita tidak akan tunduk kepada penguatkuasaan tidak berasas ini yang dilaksanakan oleh Pemohon. Ini termasuk mengambil tindakan perundangan yang perlu di bawah bidang kuasa tertentu terhadap Therium, yang dikenali pasti membantu Pemohon memulakan proses timbang tara palsu ini dan sekaligus menamatkan penguatkuasaan anugerah ini secara muktamad.

15. Sementara itu, Kerajaan juga telah meluaskan operasi siasatan untuk menyiasat kemungkinan mana-mana rakyat Malaysia memberi bantuan kepada Pemohon untuk merancang tuntutan mereka terhadap Malaysia. Dalam hal ini, mana-mana individu yang didapati mempunyai hubungan rapat dan hubungan dengan pewaris berdasarkan bukti kukuh akan dianggap melakukan kesalahan di bawah undang-undang jenayah kami, termasuk tindakan pengkhianatan terhadap Malaysia.

16. Dalam masa yang terdekat, Kerajaan MADANI juga akan membentangkan Akta Imuniti Negara dengan tujuan mengkodifikasikan prinsip kekebalan negara sebagai sebahagian daripada undang-undang Malaysia sebagai mencerminkan usaha Malaysia dalam memastikan kedaulatan negara dilindungi, dalam hal tuntutan yang serupa dan sia-sia dibawa terhadap negara-negara tersebut di mahkamah Malaysia.

17. Undang-undang ini akan mencerminkan prinsip-prinsip am undang-undang antarabangsa mengenai kekebalan beraja, termasuk perkhidmatan yang berkesan kepada negara-negara asing, untuk menegakkan hak-hak dan kepentingan pihak-pihak yang berkepentingan, menjaga kedaulatan negara-negara dan memelihara serta mempromosikan hubungan yang baik dengan negara-negara lain. Dengan ini, diharapkan perlakuan timbal balik akan diberikan kepada Malaysia jika Malaysia dibawa ke mahkamah negara asing pada masa akan datang.

18. Kerajaan MADANI berhasrat untuk membentangkan Rang Undang-Undang Imuniti Negara semasa sidang Parlimen Oktober depan. Undang-undang ini sedang dalam peringkat dasar pada masa ini.

Hadiri yang dihormati sekalian,

19. Kes ini dirumitkan dengan pelbagai isu undang-undang dan etika yang melibatkan penyalahgunaan proses timbang tara yang telah wujud, yang secara bersama-sama telah memberi kesan buruk terhadap kedaulatan kami serta komuniti timbang tara global. Adakah adil bagi Negara-Negara Ahli Konvensyen New

York, termasuk Malaysia, untuk menggunakan sumber kewangan dan lain-lain sumber untuk mempertahankan kedaulatan mereka daripada pengiktirafan dan penguatkuasaan anugerah timbang tara "zombi"? Apakah akan menjadi masa depan timbang tara sebagai mekanisme penyelesaian pertikaian alternatif jika penimbang tara yang tidak profesional dan tidak beretika, disertai dengan pembiaya pihak ketiga yang tidak bertanggungjawab, dibenarkan untuk memanipulasi dan menyalahgunakan proses timbang tara?

Hadirin yang dihormati sekalian,

20. Saya yakin bahawa panel yang dihormati kita dalam Kolokium Sabah hari ini akan dapat memberi pencerahan kepada hadirin mengenai ancaman yang dibawa oleh kes ini terhadap prinsip-prinsip baik proses timbang tara serta sistem timbang tara yang dipandang tinggi secara global. Dalam hal ini, saya mengharapkan perbincangan yang bermanfaat kepada semua dan berharap anda semua dapat memperoleh pencerahan dari kebijaksanaan panel kita hari ini.

Terima kasih.